

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibus Cœram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

27. Cap. De Censibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

RESPONDETUR hoc illicitum esse, ut in specie tradit Medina & Iosephus Angles in floribus loc. cit. in q. de Cambijs 7. difficult. & aperte definitur in Bulla, his verbis, (absque montium huiusmodi lucro) & ratio euidens est: quia vel illud additum soluetur ratione ministrorum: vel ratione mutui: Non primum, quia sine illo, soluitur stipendium sufficiens pro ministris: Non secundum, quia tunc esset vsura, & sic constitueretur mons impietatis: Nec releuat bona intentio, quia tunc usurarij, per similem bonam intentionem excusari possent, ut recte Medina definit.

CAPVT XXVII.

DE CENSIBVS.

DE censuum materia legendi Conrard. de de contractib. à q. 72. Dominicus Sotus lib. 6. q. 5. Medina vbi supra q. 11. Nauarr. in d. comment. à num. 69. Didacus Couarr. libr. 3. variar. resolut. à cap. 7. & Canonistæ in capit. In ciuit. de vsuris.

Census dicitur pensio rei, quæ soluitur de fructibus, seu prouentibus rei alienæ, vel dicitur ius ad hanc pensionem. Hinc alius est census materialis, ipsa scilicet pensio, quæ soluitur. Alius formalis, ius ipsum percipiendi pensionem.

Quid census sit.

Cen-

*Divisio
censuum.*

Census multis modis diuiditur. Alius dicitur fructuarius, cum fructus soluntur. Alius pecuniarius, quando pecunia soluitur. Ex parte rei super qua imponitur census, adhuc duplex est census.

Realis, qui fundatur in re fructifera, & personalis, qui in persona vna, vel pluribus, vel supra aliqua tota communitate imponitur.

Realis aut est ad tempus, aut perpetuus, & perpetuus, vel redimibilis, vel non redimibilis.

Census ad tempus, aut est determinatus ad certos annos, aut ad vitam vnius, vel duorum.

Iterum census aut dicitur reservatiuus, cui quis data alteri sua re, aut possessione, reservat sibi aliquam partem fructuum; vel pecuniam, soluendam singulis annis: aut consignatiuus, cum è contra, quis rem retinet apud se, & assignat alteri in ea aliquos fructus, vel aliquid pecuniæ.

Pro intelligentia notandum, quod in hoc contractu non est mutuum, sed emptio & venditio iuris percipiendi annum reditum siue pensionem; quod ius pecunia aestimari potest, non enim pecunia emitur pecunia, sed ius percipiendi pecuniam. Hoc ius cum sit res incorporalis & immobilis, distinguitur à pecunia, & sic pecunia comparatur. Differt hic contractus à mutuo, quia in hoc principa-

is obligatio est ad annum redditum, qui emittitur, & non ad sortem: In mutuo verò præcipua obligatio est ad sortem: accessoria ad usuram, & sic semper in mutuo potest repeti fors, in censu nequaquam.

Communissima doctorum sententia est, licitum esse emere census reales, ut constat ex DD. citatis & ex Extravagantibus Martini Quinti & Calixti Tertij: quæ habentur inter Extravag. communes, in tit. de empt. & venditione.

Ad census autem redimibiles, iuxta Extravagantes prædictorum Pontificum requiruntur octo conditiones, quas colligit Illustrissimus ac Reuerendissimus Dominus Bartholomæus Carranza Archiepiscopus Toletanus in summa Conciliorum pagin. 366. in impressione Stelsij, & explicat Nauar. in comment. 2. notab. 22.

Prima, ut census constituatur super re certa & determinata, ut super agro, prædio, aut domo, &c. *Secunda*, quod illa sola res maneat subiecta censui, & non alia bona. *Tertia*, quod iustum pretium detur. *Quarta*, ut totum pretium simul solvatur. *Quinta*, quod venditor possit redimere totum, vel partem, quomodo, & quando sibi melius videatur. *Sexta*, quod venditor ad redimendum censum non obligetur. *Septima*, quod pereunte

unte re, super qua census fundatur, census
iam pereat. *Octava*, vt res censui subiecta red-
dat tantum, quantum cēsus valet. Pius Quo-
tus sc̄elicis memoriæ in Bulla data Romæ An-
no Domini 1568. 14. Calend Febr. plures al-
conditiones his adijcit, hanc Bullam post
Nauarr. in d. loc. post numerum 83. & eandem
explicat.

Quid est iustum pretium census?

RESPONDETUR breuiter, in hac re esse
seruandam consuetudinem prouincie &
æstimationem bonorum & prudentum viro-
rum, quando non est à Principe, vel republ.
certum determinatum pretiū: quia in diuersis
prouincijs & regionibus, diuersum est pretiū
censuum, vt est videre apud Conrard. q. 84.
Andream. Tyraquellum lib. 1. de vtroque re-
tractu. §. 1. Gloss 6. num. 18. & Didac. lib. 3. va-
riarum resolut. capit. 10. In Germania autem
videtur constitutum, vt possint 5. emi pro cen-
tum, vt apparet ex constitutione Caroli Quinti
in ordinatione Politica facta in Comitibus
Augustanis, Anno 1548. sub titulo de usurarijs
contractibus, & hoc pretium est congruum
iuri communi, vt pro viginti vnus florenus
ematur, & sic in viginti annis pensio sortem
adæquet, ex Authentic. de non alienandis aut
permutandis rebus Ecclesiæ, §. quia vero. in
Gloss. ibidem. verb. computare, & Authentic.
Per-

Perpetua, C. de sacrosanctis Ecclesijs, & eadē
Glossa, in capit. Cum causa, de testibus, verb.
ad alium in fine.

Dubium. *An census personalis sit licitus?*

COMMUNIOR sententia est censum per-
sonalem esse illicitum: sic tenent Inno-
centius, Hoslien. Panormitan. Ioan. Andræas.
& communiter Canonistæ in cap. In ciuitate,
de vsuris. Angel. in verb. vsura. §. 74. & alij
multi quos citant Nauarr. in d. commen. nu.
81. & Didac. libr. d. cap. 7. num. 5. Qui etiam
fatetur hanc esse communem sententiam. In
contrarium posse constitui censum super ob-
ligatione personali, sunt Conrard. quæst. 74.
& 75. & aliqui recentiores. Sotus lib. 6. de iust.
& iure. quæst. 5. artic. 1. Ioan. Medina in C. de
rebus per vsuram acquisitis. quæst. II. Couar.
loc. cit.

Quantum ad veritatem huius quæstionis,
si subtiliter rem metiri velimus, non est ne-
gandum posse talem contractum fieri: At si
moraliter agamus prout Martinus Quintus
& Calixtus Tertius definiuerunt, puto talem
contractum valdè esse suspectum, nec posse
consistere. At per bullam Pij Quinti omnino
sublatus est talis personalis census: quia vult
censum fundari super re immobili, certa, &
fructifera. Quare iustissimè in prætorijs Hi-
spaniæ tam secularibus, quam Ecclesiasticis

Ff

huius-

huiusmodi census verè, aut præsumptiue v-
rarius iudicatur, vt Nauarr. in d. comm. num.
83. testatur.

*An in contractu census, si censuarius per biennium
Ecclesia, & triennio priuatis cesset à solutio-
ne, cadat re, super qua census
fundatur?*

*Differentia
inter cen-
sum & Em-
phyteosin.*

RESPONDETUR nequaquam cadere ill-
enim locum habet in contractu Emphy-
teotico ex capit. Querelam. de iureiurando
Gloss. in cap. Constitutus. de religiosis domi-
bus; & non in censuali: Est autem differentia
inter censum & Emphyteosin. Nam in censu
transfertur in recipientem dominium tam di-
rectum, quam vtile: In Emphyteosi autem
non transfertur nisi vtile, directum manet
apud concedentem. Glossa & Doctores in
d. cap. Constitutus. Solet tamen quandoque
apponi conditio in censu, vt non soluto cen-
su biennio, aut triennio cadat res in communi-
sum, tunc standū est conditioni. Quod maxi-
mè locum habet in censu perpetuo non redi-
mibili. Quando tamen talis conditio in con-
stitutione census ponitur, cum conditio gra-
uis & onerosa sit, augendum esset pretium cen-
sus. Talis autem conditio licita esset in causa
quo ex malitia, aut negligentia pensio nō sol-
ueretur, non autem si ex impotentia: quia vbi
nulla est culpa, nulla debet infligi pœna. Vide
de

de hac materia Iosephum Angles loc. citat. in
quest. de Censibus ad finem, & Didac. vbi su-
pra num. 1.

Dubium. *An contractus censuum siue pensionum
secundum eam formam, qua nunc passim
in Germania vtuntur, sit
licitus?*

HANC dubitationem post alios latissimè
disputavi in comment. de vsur. cap. In ci-
uitate. q. 12. & seq. Et quia, pastores sæpè anci-
pites redduntur ob frequentiam huius con-
tractus, volui breuius hic inserere, quæ multis
prosecutus sum in d. q. 12.

Ante omnia vt contractus intelligatur sic
formatur casus. Quidam vir diues & potens
pecunia, ne ea otiosa remaneat, aut thesaurus
absconditus sit, sed aliquid lucri pariat, emit
pensionem duorum millium aureorum à
principe, aut ciuitate libera sub sufficienti &
secura hypotheca, ita vt pro singulis centum,
annuè percipiat quinque aureos, prout in
imperio constitutionibus Carolinis de Anno
Domini 1548. in comitijs Augustanis in or-
dinat. polit. cap. 17. & sub Rudolpho Secun-
do à deputatis Imperij Francofordiæ Anno
1577. tit. 19. cautum est, & nunc consuetu-
dine omnium bonorum Deum timentium
receptum, cum hoc pacto vt venditori census
sue pensionis, semper liceat pro sua volunta-

Ff a te

te pensiones eodem pretio redimere. His promissis ad discernendum, an sub hoc contractu usura pallietur, animaduertendum an emens talem pensionem reseruet sibi ut capitale omni tempore possit repetere, aut post determinatum tempus: Quod si fiat, mutuum est, & usura tegitur: Quia de natura mutui est, quod fors, siue capitalis summa possit reuocari, & recipiens teneatur ad restituendum idem in genere, vel specie, ut tradunt Conradus de contractibus. quæst. 8. & quæst. 33. Ioannes Medina in C. de rebus per usur. asquis. Panormitanus disput. 5. incip. Augerio. col. penult. Carolus Molinæus in tract. de commerc. & usuris. par. 17. Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 7. num. 2. & communiter DD. & alibi. Nunc per conclusiones sequentes resolut. adhibenda.

Prima Conclusio. Non est negandum, longissimo tempore dubitatum fuisse de iustitia talis contractus. Conclusio ostenditur. Tempore Martini V. & Calixti III. dubitatum extitit de iustitia censuum, quorum illi Pontifices in suis constitutionibus mentionem faciunt. Sed maior erat ratio dubitandi de nostris, ut clarum est ex conditionibus, quæ inseruntur dictis constitutionibus, quas ponimus in d. q. 12. conclus. 1. Secundo probatur DD. auctoritate. Henric. de Gandauo quodlibeto 8. q. 22. Gregor. Arimennen. magnus in Theologia Magister, ut testes sunt Ioan. ab Anania in

in d. cap. In ciuitate. & Salyc. C. de vsur. in Au-
thent. Adhæc, improbarunt hunc contractū,
Innocent. & Ioan. Andr. in d. cap. In ciuitate,
& Paulus Castrenf. in conf. 289. incip. Præfens
dubium videtur. li. 1. negant licitum esse eme-
re census novos, & de nouo constituere. Idem
patet ex Baldo, de Feud. in tit. Si vasallus ab
aliquo interpellatus fuerit. cap. 1. colum. 2. qui
dicit quod aliqui dicunt istum contractum nō
esse sine scrupulo vsurarum, & in cap. 1. de iu-
re iur. num. 14. refert inter quæstiones maximè
periculosas in conscientia. Faciunt ad idem
propositum Stephan. Bertrand. conf. 170. in-
cip. Non sine grandi difficultate lib. 3. Fede-
ric. de Senis. in conf. vlt. incip. Quæstio verti-
tur. Tyraquell. lib. 1. de vtroque retract. §. 1. in
verb. Rentes. Glossa 6. num. 16. plurima addu-
cimur in dicta quæst. 12. conclus. 5.

Secunda Conclusio. Emptio annuorum no-
strorum reddituum est multum odiosa & sus-
pecta; Hanc ponimus & latius probamus vbi
supra. conclus. 6. Atque in primis confirmatur
auctoritate DD. allegatorum in præced. con-
clus. & sic Innocent. cum alijs in cap. In ciui-
tate admonet Christi fideles vt abstineant ab
huiusmodi contractibus, quibus consentit
Tyraquel. loc. cit. dum ait; Verum huiusmodi
emptionses sunt nonnihil suspectæ, ab ijsque
semper abstinui, & amicos abstinendos cen-
sui, vt etiam fecit Innocent. in d. cap. In ciuita-

te. Carol. Molin. de commerc. q. 5. à num. 128. & antea Bald. in l. Vnica. C. de his quæ pccant nomine in testam. relinq. numer. 39. Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 8. num. 7. & 8. & alibi. Quatuor rationes etiam reddimus huius Conclusionis ubi supra.

Tertia Conclusio. Contractus emptionis reddituum siue pensionum ex natura sua est licitus, & non usurarius. Hanc multis etiam probamus in d. q. conclus. 8. Dictum (ex sua natura) quia, haud negatur posse apponi conditiones & pacta, quæ contractum usurarium reddant. Conclusionem docent Conrad. de contract. quæst. 83. Gerson in 2. par. in tractat. propos. 9. Richard. quodlib. 2. q. 23. artic. 3. Henric. Hoitta. de contract. dub. 5. Dominic. Sotus libr. 6. de iustit. & iure. q. 5. artic. 1. Ioan. Medina in C. de rebus per usur. acquil. q. 15. Gregor. de Valentia 2. 2. disputat. 5. q. 25. Ex Iurisperitis Guilhelm. Bont. Louan. in tractat. de usur. Chassan. super consuetud. Burgundia. Rubr. 4. §. 23. numer. 33. Molin. in d. tractat. sapissimè. Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 7. Andr. Gail. lib. 2. practica. obseruat. obseruat. 7. & in Concilio Constantiens. plures DD. subscripserunt quorum nomina, cognomina, & sententias de verbo ad verbum repetimus loc. cit. Nunc conclusio duabus solum rationibus fundatur, ne Enchrydij metas transeamus. *Prima*, Usura habet

habet locum in mutuo vero vel palliato. Sed in hoc contractu nullum intercedit mutuum; cum fors, siue capitalis summa non possit repeti, sed alienetur. *Secunda*, Contractus recipiunt interpretationem à cōsuetudine, Glossa in l. Si fundus. §. in commissoria. ff. de legat. commun. Panormit. Felin. Bald. & alij in c. Cum M. de constitut. & hæc est generalis conclusio quam plurimis allegationib. comprobabat. Anton. Gabrielius libr. 6. commun. conclusionum in titul. de consuetud. conclus. 1. Ut consuetudo inspicienda ad hoc, ut videatur, an contractus sit vsurarius, nec ne. Bartol. in l. Si quis fugitiuus. §. Apud Labeonem. ff. de ædib. edict. Bald. in l. 1. Cod. de his, quæ pœnæ nom. in testam. Panormit. in consil. 15. vol. 1. Decius in cons. 170. incip. Viso themate, & his quæ narrata. Oldrad. cons. 207. incip. Vniuersis præsentis literas inspecturis, & post plures Gabriel. loc. citat. num. 29.

Sed consuetudo est non solum in Germania, sed etiam in Gallia, alijsque prouincijs celebrandi huiusmodi contractus, quam consuetudinem exercent etiam viri probi, & optimæ opinionis homines. Qua de causa cessat præsumptio Vsurarum. Oldrad. & Bald. vbi supra. Tyraquel. lib. 2. de vtroque retract. §. Finis. num. 130. Gerson. de contractib. part. 2. post principium.

Quarta Conclusio. Pactum additum in emptione

Ff 4

tionis

tione annuæ pensionis, vt venditori liceat infra certum tempus redimere & non postea, efficit non quidem contractû usurarium, sed iniustum, & ita talis conditio reiicienda, vt cæsus maneat redimibilis etiam post terminum præscriptum. Molinæus de commerc. q. 50. num. 352. Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 9. Ioannes Bapt. Lupus de vsur. commentar. 2. nu. 69. Et pro hac sententia saepe pronuntiatum multis arestis probat Molin. & in Granatensi prætorio sic iudicatum Couarr. testatur. Cum enim emptio annui redditus sit odiosa & suspecta, talis conditio non admittenda, sed potius reiicienda.

Quinta Conclusio. Conditio addita vt liceat venditori redimere post certum tempus, ex gr. decem annos, & non prius reddit contractum census usurarium, & in totum vitiat. Molin. post alios in d. q. 50. Couar. & alij. Quia Pontificum constitutiones statim & omnitempore post venditionem volunt venditori non competere, vt se liberare valeat redimendo censum.

Sexta Conclusio. Emptio annui redditus non redditur illicita per hoc quod venditor obligat emptori aliqua bona in hypothecam, que possit distrahi secundum consuetudinem loci, aut pacta conuenta, si venditor tempore definito non soluat pensionem: aut creditor aliquod interesse patiatur ob moram solutio-

nis. Hanc tenent communiter DD. & ratio
 probat. De iure licitū est tale pactum in con-
 tractibus pro securitate creditoris. l. pactum.
 ff. de pignorat. actionib. valet pactum, quod si
 venditor intra certum terminum debitum nō
 soluerit, tunc prædia impignorata & Hypo-
 thecata liceat creditori vendere. Faciunt etiā
 l. C. de pact. pignorat. l. Si fundus. §. fin. ff. de
 pignor. l. Si necessitas. §. Si annua. ff. de pignor.
 action. Barthol. & Alexand. cum Gloss. ibid.
 quod si quis ex certo fundo teneatur solvere
 pensionem ad certum terminum, & non sol-
 uerit, ex tunc creditor potest pignus vendere
 pro pensione non soluta, & ibid. §. fin. pignus
 non solum potest vendi propter debitum nō
 solutum, sed etiam propter accessiones. De
 hac re latius in d. q. 12. concl. 12. Nec etiam in-
 iustum reddit hunc contractum, quod bona
 hypothecæ titulo obligata debeant in valore
 excedere summam capitalem. Quia hypothe-
 ca non solum pro affecuratione capitalis, sed
 etiā veri interesse apponitur, quod moraliter
 contingere potest, præsertim quando ex mo-
 rapensio non soluitur.

Septima Conclusio. Conditio apposita in hoc
 contractu, quod bona hypothecata non pos-
 sint alienari sine consensu censualistæ, non fa-
 cit hunc contractum vsurarium. Ratio, quia
 bona hypothecata sunt obligata emptori cen-
 sus, vt se indemnem conferuet, quod iure fa-

cere potest, & sic hæc conditio inferuit vt con-
noscat in alienatione, an sibi bene provide-
tur: Cum multum referat, qualem quis ha-
beat debitorem, fidelem, vel infidelem, dis-
titem, an inopem.

Octava Conclusio. Non vitiat etiam talen
contractum conditio adiecta, vt si in euentu
pensio biennio, aut triennio non solatur,
emptor possit distrahere hypothecam tam
pro recuperanda summa capitali quam pro
reliquis damnis, & interesse. Hæc conclusio
constat ex communi sensu, & satis confirma-
tur ex iuribus allegatis in 6. conclus. Intelligi-
dum tamen quod hypotheca iusto pretio de-
beat distrahi: Nec emptor plus de vendita
pignore sibi referuare debet, quam suum sit
debitum.

Nona Conclusio. Licitum est etiam appone-
re eam conditionem, vt antequam fiat redemp-
tio; venditor teneatur per medium annum
aut bimestre ante redemptionem denunciare
in tali termino faciendam reuisionem. Con-
rardus de contractib. q. 83. conclus. 8. Et Pius
V. in sua Bulla de censibus eam etiam com-
probat. Apponitur illa conditio pro com-
modo emptoris, vt in tempore possit prospie-
cere suæ indemnitati destinando suam pecu-
niam ad aliud honestum lucrum.

Decima Conclusio. Ad iustitiam emptionis
horum redituum requiritur iustum pretium
Patet

Patet, quia si non interueniat rectum iustum-
 que pretium, iustitia læditur, contractus si-
 mulatur, & proximus circumuenitur. Non
 est autem in omnibus locis vnum idemque
 pretium. In quibusdam provincijs emuntur
 centum, septem. In alijs 6. In alijs 8. vel 9. In
 alijs quinque, vt latius deducimus in d. cap. In
 ciuitate. q. 14. conclus. 2. In prouincijs Germa-
 niæ, quæ subsunt imperio iustè emuntur quin-
 que pro centum, ex constitutionibus Imperij
 allegatis supra in principio huius quæstionis,
 Si quid ultra quinque accipiatur, aut detur id
 tanquam vsurarium & iniquum iudicandum
 ex d. constitutione Carolina. ca. 17. Hoc enim
 pretium tanquam iustum taxatum & consti-
 tutum est à Republ. Imperatore, & statibus
 Imperij, quare nequaquam transgredi licet, vt
 latius ostendimus in dicta q. 14. concl. 5. Hinc
 si quis plus quam quinque pro centum acci-
 piat, peccat contra iustitiam, & tenetur ad re-
 stitutionem excessus. Quod satis innuitur in
 d. constit. Carolina, dum vult, q. plus accipi-
 tur, aut datur, pro vsurario lucro habeatur. Sic
 in Camera Imperiali Spiræ quando emptio
 annui redditus iustam & constitutam pensionem
 excedit, reductio fit ad legitimum modum, ita
 vt tantum annuè quinq; accipiantur de 100,
 teste Andrea Gaill. practic. obseruat. lib. 2. ob-
 ser. 5. num. 11.

Vndecima Conclusio. Licet ex genere suo or-
 dere redditus fructuarios, vtpote in frumen-

to, vino, aut alijs speciebus non sit illicitum
 tamen hiscè miseris temporibus maximè
 spectum est, maioremq; fraudis iniquitatis
 speciem habet, quam si in pecunia reditus co-
 stituatur. Priorem conclusionis partem tra-
 dunt Conrard. quæst. 72. Gabr. in 4. d. 15. q. 12.
 conclus. 1. Maior. ibid. quæst. 34. Henric. de
 Hoitta de contractibus dub. 2. Innocent. Jo-
 an. ab Anania & alij in capit. In ciuitate de
 vsur. Ambros. à Vignate super capit. Salubri-
 ter, eod. tit. num. 74. Guido Papa in tractat. de
 vsur. num. 74. Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap.
 7. num. 2. Nauarr. in comment. de vsur. num.
 104. & 120. & communiter alij alibi. Postero-
 rem partem tradunt Molinaus de commero.
 quæst. 21. & Didac. libr. 3. variar. resolut. capit.
 10. num. 3. & satis comprobant diuersarum re-
 gionum iudicia, & constitutiones quarum
 quædam omninò prohibent; quædam redu-
 cunt ad pecuniarios census, aliæ moderantur
 secundum valorem pecuniæ numeratæ: ita ut
 non plus in frumento, aut vino accipi possit
 quam vt pretium resolutum tantum quinque
 pro 100. efficiat, de quibus adferendo aliarum
 nationum constitutiones & prohibitiones la-
 tius egimus in dict. capit. In ciuitate. quæst. 19.
 conclus. 4. Pro hac autem materia est optima
 ordinatio politica antea facta, sed postremò
 reformata Anno Domini 1577. Francofor-
 dia à deputatis Imperij tit. 19. vbi & illius salu-
 taris

taris constitutionis ratio simul redditur : Sic autem ordinatio habet, si Germanicum idioma latino sermone exprimat : Contingit quod dum frumēta & vina in vili pretio sunt, quidam in huiusmodi speciebus emunt census, qui durāt etiam tempore charitatis annona: ita quod quandoque in pretio recipiantur pro 100. 10. aut 20. aut etiam 30. quod non solum vergit in damnum pauperum, sed etiam in preiudicium dominorum, quibus pauperes subiecti sunt : Cum exhausti necessaria substantia debitos census persolvere, & onera consueta ferre nequeant. Atque talis emptio est contra diuinas humanaeque leges, charitatem proximi, bonos mores, & praesertim contra Imperij constitutiones. Conceditur nihilominus, quod reditus frumenti, vini, aliarumque specierum emantur: Ita tamen vt non plus in frumento, vino, & alijs rebus accipiatur, quam quod solutis, speciebus in pretium pecuniae, non nisi 20. florenis vnus ematur, vt taxatio facienda habito respectu ad tempus celebrati contractus: vel ad pretium, quo frumentum & vinum currenti anno veduntur spatio 14. dierum post tempus messis, aut autumnii, &c. Qui contra hanc constitutionem fecerit dolo, astutia, aut fraude, emptor capitalem summam perdet, & alia ex officio a magistratu punietur pro ratione excessus. Hæc in constitutione, quæ malè seruatur à multis, & tamen trans-

transgressores non puniuntur fortasse
canes qui custodiæ ouium præesse debent
funguntur officio luporum.

CAPVT XXVIII.

DE DEPOSITO, COMMODO,
Locato, & Conducto.

DEPOSITVM est contractus, in quo do-
minium non transfertur, sed sola custo-
dia rei alteri committitur, & regulariter est in
favorem deponentis. Depositum cum nihil
in eo transferatur, non est propriè contractus,
sed quædam fidei commissio.

Depositum cum sit in utilitatem & grati-
am deponentis, quando, & quomodo de cul-
pa quis teneatur, dictum est supra. cap. 15.

Si depositum fuerit rerum consistentium
in numero, pondere, & mensura, si quis eo
vtatur, nisi prohibitio obstet, non peccat,
intentionem habeat reddendi tantundem in
quantitate, & qualitate. Hinc si pecuniarium
sit depositum, non erit peccatum cum eo ne-
gociari & lucrum quærere, modo nullum de-
ponenti periculum immineat, & si quid lucri
depositarius ex sua industria acquirat, non te-
netur dare deponenti. Vide Syluestrum, An-
gelum, Auræ Armillam, & alios in verb. De-
positum. Nauarr. in Manuali. cap. 17. nu. 181. Si
autem